

Vells, rars i curiosos

Les llibreries de vell de València mantenen un sòlid prestigi tradicional, malgrat els problemes del sector. Ara, del 28 de març al 12 d'abril, hi ha una bona ocasió per prendre el pols a l'oferta bibliòfila i aconseguir a un preu més o menys mòdic obres desitjades, curioses, precioses, o simplement inconcebibles.

E. Sòria

A *Examen de consciència* Fuster reconeixia la influència de les llibreries de vell en la seua educació lectora. I és que l'atractiu de la sorpresa inesperada, de la recerca de la joia oculta entre pols i trivialitats, té un enorme poder seductor, com el d'una cacera, però sense incomoditats.

València, sense arribar als esplendors barcelonins, reis del sector, té un bon assortit de llibreries de vell amb un llarg, tradicional prestigi, basat, més que res, en la precocitat històrica de la impremta valentina —ara vinguda a menys— i en la constància del col·leccionisme local, que, d'una banda, sosté el negoci i de l'altra, l'acreix amb cures i de vegades espectaculars —com l'*Atlas* de Ptolomeu o el *Llibre del Repartiment*— edicions facsímils per a bibliòfils selectes.

Així no és estrany que la fira del llibre d'ocasió valenciana siga un esdeveniment que desperta un cert eco dins el món del col·leccionisme a nivell estatal. La fira s'ha vingut desenvolupant aquests sis darrers anys durant el mes de març a la gran via del Marquès del Túria. Enguany, però, la regidoria d'Urbanisme de l'Ajuntament de València havia tingut a bé traslladar-la a la plaça del país Valencià —indret també d'una notable tradició llibretera— i, com que les falles manen, variar-ne les dates. La fira havia de tenir lloc del vint-i-set de març al dotze d'abril, ja ben prop de Sant Jordi.

La raó del trasllat era, pel que sembla, que el públic malmeta els jardins de la Gran Via i que les estructures en dificultaven el rec. Segons el president de la Comissió de la Fira del Llibre d'Ocasió i veterà llibreter, Andrés Ortega del Álamo, la nova col·locació era fint i tot millor que l'anterior. Per aquest cantó, doncs, cap queixa. La cosa, però, no es va acabar així. Amb els camions a punt de descarregar les estructures, els organitzadors de la fira han hagut de contemplar, atònits, com al parc de la plaça del País s'instal·la-

va una exposició sobre la Generalitat valenciana que amb tots els papers en regla, havia d'ocupar la plaça els dies destinats a la fira. La capacitat organitzativa, coordinadora, i el sentit del ridícul una vegada més en evidència. Després d'un seguit de peripècies els llibreters han hagut d'instal·lar la fira on sempre, començar-la un dia més tard del previst, el dissabte vint-i-vuit, i engolir-se tota la propaganda, cartells ja impresos, etc., amb què la voluntariosa comissió organitzadora s'havia gastat els seus modestos cabals. València la mar de bé i els llibreters que tallen claus.

La fira —ens comenta Andrés Ortega— sempre ha estat positiva. Els llibres es venen bé, la prova és que els expositors hi reincideixen. A més, aconsegueix una important funció pública, passa molta gent que no sol anar a les llibreries.

«Com en altres anys vindran de trenta a trenta-dos expositors: uns catorze de valencians i la resta de Barcelona, Madrid i, enguany, de Granada.. Al llarg dels anys la fira ha anat a més i podria anar molt millor, sobretot disminuint el pes dels saldistes i augmentant-ne el de llibre antiquari».

El saldiste és, segons tots els llibreters, una de les plagues de l'ofici: «Aquesta classe de llibre val més ni tocar-lo. Els preus són ridículs i la major part es queda a la llibreria, perquè n'hi ha massa. És clar que representa, aparentment la major part del negoci, però el llibre antic es ven i es vendrà sempre. De fet, el llibre antic o rar ens costa molt més de trobar que de vendre».

A València hi ha unes vint llibreries d'ocasió, de les quals només set es dediquen en profunditat al llibre vell.

Quasi totes radicades, com és natural, al centre històric. A la plaça de Lope de Vega, al recer de l'església de Santa Caterina, entre la Seu i la Llotja, hi ha la llibreria de vell degana de València, la de Manuel Martí Belda, cinquanta-un anys en l'ofici, fill, germà i potser pare, si tot va bé, de llibreters.

Manuel Martí és home conversador que es coneix el gremi per l'endret i pel revés, rere el calaix d'una botiga llarga i estreta que es multiplica en pisos

més difícil de trobar i és el que interessa. Quan en trobes, te'ls lleven de les mans».

Per a Manuel Martí aquesta mena de llibreria exigeix una certa especialització. El públic sol buscar llibres d'art i també d'universitaris i tècnics. També els llibres valencians antics generen una forta demanda. Sainets, Escolano, Boix, *Nostra novel·la...*

L'Asilo del libro, una altra de les grans del ram, ara al carrer de Corret-

tega i les de Cendra, Olmos i Martínez. Menudes o enormes, amb els magatzems a la vista o amagats dalt una escala secreta, ací hi ha el centre de la bibliofília valenciana. Lluny només queda París-València, al carrer de Pelayo —enfrent del trinquet— amb sucursal a Marquès del Túria. París-València és una llibreria molt peculiar que abraça conjuntament les novetats, el saldo, el llibre i la revista antics —un número del *Mole* o de *La Traca* tam-

El saldimisme, una de les plagues de l'ofici; en canvi, els llibres rars i antics costen més de trobar que de vendre.

plens de sorpreses als quals només ell té accés. Manuel Martí pot trobar les coses més insospitades, com una auca del començament del segle on apareixia Narcís Ibáñez Menta encara amb bolquers, que li demanà el seu fill, Ibáñez Serrador, pot rebre impassible els elogis de Camilo José Cela — excepcional bibliòman — o desfer-se'n amb habilitat d'atracsadors i venedors de llibres furtats. «És que se'ls veu de seguida».

«La professió exigeix una dedicació exclusiva. Hi ha l'horari de venda, converses amb la clientela, l'assessoria. A més, te n'has de preocupar, mirar molts catàlegs, publicar-ne, llegir bibliografies, etc. El llibre exhaurit, que és el meu negoci, és difícil de localitzar; quan coneixes la professió tens més possibilitats, però hi ha una crisi molt gran. El llibre antic és cada dia

geria, presenta un estoc valencià ben similar. L'amo, Antoni Lorenzo, és un home jove que ha aconseguit donar a la llibreria un aire lluminós, quasi desenfadat, que decididament contrasta amb el recolliment ermità, catacumbic que conforma l'escenografia habitual del ram. Per a Lorenzo, també els principals problemes del sector rauen en la dificultat d'aconseguir obres d'interès i en la invasió del llibre de saldo: «Les editorials poc serioses editen per saldar. Algunes hi basen els seus beneficis. Això satura el mercat i en dificulta molt l'eixida».

Lorenzo és moderadament crític amb la marxa que havia dut fins ara la fira del llibre d'ocasió. «Els darrers anys s'havia estancat una mica. No funcionava del tot bé. Ara la nova col·locació ens beneficia, com també la nova estructura, en casetes obertes en comptes dels barracons dels altres anys. També s'havia fet una mica més de propaganda. Tot per a res. Cal dur més gènere antic i oferir una mostra atractiva de les possibilitats de les llibreria de vell».

Un grapat de llibreria es concentra al carrer de la Nau, veïnes de la universitat literària i del col·legi del Corpus Christi. Hi trobem la d'Andrés Or-

bé pot fer el seu goig— i l'edició més o menys facsimilar d'antiguitats valencianes, des de la *Gatomàquia* de mossèn Tormo a la *Brama* de Jaume Gasull.

Fosques i plenes de pols, com manen els cànons i suggereix el nom, o lluent i informatitzades, les llibreria de vell són espais que semblen fets a posta per a perdre-s'hi durant hores i així trobar l'obra que ens estava esperant malgrat que ho ignoràvem. La que, com Fuster reconeix, canviarà els nostres gustos o ens farà intuir engrescadors universos allà on només hi havia hagut un títol exòtic. La traducció desconeguda, l'edició numerada, firmada i dibuixada pel fill de l'artista, les mil i una nits en llibre de butxaca (paper bíblia) o el llibre exhauridíssim que ens calia per acabar la tesi. I damunt, sovint, més barat.

Ara, amb el consistent reforç de cases poderoses de tot l'estat trobarem tot això i més del 28 de març al 12 d'abril, només acostant-nos uns estona a la Gran Via del Marquès del Túria, si tot va bé. Allí les llibreria de vell, una de les tradicions més sòlides d'aquesta ciutat tan poc pròdiga, ensenyaran els seus tresors als amants de l'oci i la cultura. □